

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2012-2013

18 DÉCEMBRE 2012

Projet de loi portant des dispositions fiscales et autres en matière de justice

Procédure d'évocation

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE
PAR
MME TALHAOUI

I. INTRODUCTION

Le présent projet de loi, qui relève de la procédure bicamérale facultative, a été déposé initialement à la

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 2012-2013

18 DECEMBER 2012

Wetsontwerp houdende fiscale en andere bepalingen betreffende justitie

Evocatieprocedure

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR
DE JUSTITIE
UITGEBRACHT DOOR
MEVROUW TALHAOUI

I. INLEIDING

Dit facultatief bicameraal wetsontwerp werd oorspronkelijk ingediend in de Kamer van volksvertegen-

Composition de la commission / Samenstelling van de commissie :

Président/Voorzitter : Alain Courtois.

Membres/Leden :

N-VA Frank Boogaerts, Inge Faes, Helga Stevens, Karl Vanlouwe.
PS Hassan Boussetta, Ahmed Laaouej, Philippe Mahoux.
MR Alain Courtois, Christine Defraigne.
CD&V Sabine de Bethune, Peter Van Rompuy.
sp.a Guy Swennen, Fauzaya Talhaoui.
Open Vld Martine Taelman.
Vlaams Belang Bart Laeremans.
Écolo Zakia Khattabi.
cdH Francis Delpérée.

Suppléants/Plaatsvervangers :

Huub Broers, Patrick De Groot, Lieve Maes, Danny Pieters, Elke Sleurs.
Caroline Désir, Fatiha Saïdi, Louis Siquet, Muriel Targnion.
François Bellot, Jacques Brotchi, Armand De Decker.
Wouter Beke, Dirk Claes, Rik Torfs.
Bert Anciaux, Dalila Douffi, Ludo Sannen.
Guido De Padt, Yoeri Vastersavendts.
Yves Buysse, Anke Van dermeersch.
Claudia Niessen, Cécile Thibaut.
N., Vanessa Matz.

Voir:

Documents du Sénat:

5-1887 - 2012/2013:

- N° 1 : Projet évoqué par le Sénat.
- N° 2 : Amendements.

Zie:

Stukken van de Senaat:

5-1887 - 2012/2013:

- Nr. 1 : Ontwerp geëvoeerd door de Senaat.
- Nr. 2 : Amendementen.

Chambre des représentants le 2 octobre 2012 par le gouvernement (doc. Chambre, n° 53-2430/1).

Il a été adopté à la Chambre des représentants le 13 décembre 2012 par 101 voix et 31 abstentions et transmis au Sénat le même jour. Le Sénat l'a évoqué le 17 décembre 2012.

La commission a examiné le projet de loi au cours de ses réunions des 28 novembre, 12 et 18 décembre 2012, en présence de la ministre de la Justice.

Conformément à l'article 27.1, alinéa 2, du règlement du Sénat, la commission a entamé l'examen du projet avant le vote final à la Chambre des représentants.

II. EXPOSÉ INTRODUCTIF DE LA MINISTRE DE LA JUSTICE

Le projet de loi portant des dispositions diverses en matière de justice (dispositions fiscales) entend mettre en œuvre les réformes suivantes.

Il s'agit d'abord d'adapter les articles 211 du Code des droits et taxes divers, *93quaterdecies* du Code de la taxe sur la valeur ajoutée, 210 de la loi générale du 18 juillet 1977 sur les douanes et accises, 327 du Code des impôts sur les revenus 1992 et 289 du Code des droits d'enregistrement, d'hypothèque et de greffe en ce qui concerne la compétence du ministère public d'autoriser la consultation et la copie des dossiers pénaux aux administrations fiscales.

Les modifications légales proposées sont étroitement liées à la mise en place, dans le Code d'instruction criminelle, d'une nouvelle réglementation concernant l'autorisation de consulter le dossier répressif et d'en obtenir copie, prévue par le projet de loi portant des dispositions diverses en matière de justice. Ce dernier prévoit que la décision concernant l'autorisation de consulter le dossier répressif ou d'en obtenir copie est prise, en fonction de l'état de la procédure, par le ministère public ou le juge d'instruction. La compétence du ministère public pour l'octroi d'un droit de consultation et de copie sera exercée par le procureur général, le procureur fédéral, le procureur du Roi ou l'auditeur du travail, suivant le cas. Cette question fera l'objet de directives internes du ministère public.

Dans le prolongement de ce qui précède, il est proposé d'inscrire, dans les codes fiscaux, que l'autorisation de consulter le dossier ou d'en obtenir copie relève également de la compétence du ministère public.

woordigers op 2 oktober 2012 als wetsontwerp van de regering (stuk Kamer, nr. 53-2430/1).

Het werd in de Kamer van volksvertegenwoordigers goedgekeurd op 13 december 2012 met 101 stemmen bij 31 onthoudingen en op dezelfde dag overgezonden aan de Senaat. De Senaat heeft het geëvoeerd op 17 december 2012.

De commissie besprak het wetsontwerp tijdens haar vergaderingen van 28 november, 12 en 18 december 2012, in aanwezigheid van de minister van Justitie.

Overeenkomstig artikel 27.1, tweede lid van het reglement van de Senaat, heeft de commissie de besprekking van het ontwerp aangevat voor de eindstemming in de Kamer van volksvertegenwoordigers.

II. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE MINISTER VAN JUSTITIE

Het wetsontwerp houdende diverse bepalingen betreffende justitie (fiscale maatregelen) voorziet de hiernavolgende hervormingen.

Voorerst wordt de aanpassing van de artikelen 211 van het Wetboek diverse rechten en taken, *93quaterdecies* van het Wetboek van de belasting over de toegevoegde waarde, 210 van de algemene wet van 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen, 327 van het Wetboek van Inkomenbelastingen 1992 en 289 van het Wetboek van registratie-, hypotheek- en griffierechten, beoogd met betrekking tot de bevoegdheid van het openbaar ministerie tot het verlenen van inzage en afschrift van strafdossiers aan de belasting-administraties.

De voorgestelde wetswijzigingen hangen nauw samen met de invoering van de nieuwe regeling tot het bekomen van inzage en afschrift van het strafdossier in het Wetboek van strafvordering, zoals voorzien in het wetsontwerp diverse bepalingen betreffende justitie. Hierin wordt bepaald dat de beslissing tot het bekomen van inzage en afschrift van het strafdossier, naar gelang van de stand van de procedure genomen wordt door het openbaar ministerie of de onderzoeksrechter. De bevoegdheid van het openbaar ministerie voor het toekennen van de inzage en het afschrift zal door de procureur-generaal, de federale procureur, de procureur des Konings of de arbeidsauditeur worden uitgeoefend. Dit zal het voorwerp uitmaken van interne richtlijnen van het openbaar ministerie.

In lijn hiermee wordt voorgesteld om in de fiscale wetboeken als bevoegde instantie tot het verlenen van inzage of afschrift ook het openbaar ministerie te voorzien.

En outre, l'article 24 du titre préliminaire du Code de procédure pénale est modifié en exécution des recommandations de la Commission d'enquête parlementaire sur les grands dossiers de fraude fiscale.

Dans son rapport final du 7 mai 2009, la Commission d'enquête parlementaire sur les grands dossiers de fraude fiscale a constaté que les magistrats entendus par elle ont pratiquement tous dénoncé les abus générés par la loi Franchimont, qui, souvent, est devenue un moyen pour ralentir la procédure.

Ainsi, selon le rapport de la commission, il arrive souvent que des inculpés demandent, juste avant la séance de la chambre du conseil, des devoirs complémentaires dans le seul but de ralentir la procédure. Ils obtiennent de cette façon des ajournements et des remises de plusieurs mois. À la suite de ce constat, la commission a proposé, dans ses recommandations sous le numéro 28, E, de suspendre la prescription de l'action publique durant la période de l'accomplissement des devoirs complémentaires.

La modification de loi proposée prévoit que la prescription de l'instruction criminelle est suspendue chaque fois que le juge d'instruction ou une juridiction d'instruction décide, dans le cadre du règlement de la procédure, de surseoir au traitement de l'affaire en vue d'accomplir des actes d'instruction complémentaires. Il en va de même lorsque la juridiction de jugement décide de remettre le traitement de l'affaire en vue de procéder à des devoirs complémentaires.

La suspension court du jour de la décision de l'accomplissement d'actes d'instruction complémentaires jusqu'au jour de la reprise du traitement de l'affaire par la juridiction d'instruction ou la juridiction de jugement. Dans un souci de protection juridique des parties, il est cependant prévu que la suspension de la prescription de l'instruction criminelle ne peut pas dépasser un an. La suspension maximum d'un an s'applique à nouveau à tout acte d'instruction complémentaire et donc pas globalement.

Le projet supprime enfin, dans l'article 2 de la loi du 28 avril 1999, une différence entre le texte français et le texte néerlandais.

III. DISCUSSION GÉNÉRALE

A. Questions des membres

M. Torfs renvoie à l'article 7 du projet de loi à l'examen, qui modifie le titre préliminaire du Code de procédure pénale. L'objectif est de suspendre la prescription de l'instruction criminelle chaque fois

Daarnaast wordt in uitvoering van de aanbevelingen van de Parlementaire Onderzoekscommissie naar de Grote Fiscale Fraudedossiers, artikel 24 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van strafvordering aangepast.

De Parlementaire Onderzoekscommissie naar de Grote Fiscale Fraudedossiers heeft in zijn eindverslag van 7 mei 2009 vastgesteld dat bijna alle door de commissie gehoorde magistraten de misbruiken hebben aangeklaagd welke worden veroorzaakt door de wet-Franchimont, die vaak een middel is geworden om de rechtspleging te doen aanslepen.

Zo is het volgens het verslag van de commissie vaak het geval dat inverdenkinggestelden net vóór de zitting van de raadkamer om bijkomende onderzoeks-handelingen verzoeken, met als enig doel de rechtspleging te vertragen. Op die manier verkrijgen zij verdagingen en uitstel met verscheidene maanden. Naar aanleiding van deze vaststelling heeft de commissie in haar aanbevelingen onder nummer 28, E, voorgesteld om de verjaring van de strafvordering te schorsen tijdens de termijn waarbinnen de bijkomende onderzoekshandelingen worden uitgevoerd.

De voorgestelde wetswijziging voorziet dat de verjaring van de strafvordering wordt geschorst telkenmale de onderzoeksrechter of een onderzoeksge recht in het kader van de procedure van de regeling van de rechtspleging beslist om de behandeling van de zaak uit te stellen met het oog op het verrichten van bijkomende onderzoekshandelingen. Dit geldt ook wanneer het vonnismgerecht beslist om de behandeling van de zaak uit te stellen met het oog op het verrichten van bijkomende onderzoekshandelingen.

De schorsing loopt vanaf de dag van de beslissing tot het uitvoeren van bijkomende onderzoekshandelingen tot op de dag waarop de behandeling van de zaak door het onderzoeksgericht of door het vonnismgerecht wordt hervat. Met het oog op de rechtsbescherming van de partijen wordt evenwel voorzien dat de schorsing van de verjaring van de strafvordering maximaal één jaar kan duren. Het maximum van één jaar schorsing geldt voor elke bijkomende onderzoeksdaad opnieuw en dus niet in totaal.

Ten slotte wordt in artikel 2 van de wet van 28 april 1999 een verschil tussen de Nederlandse en de Franse tekst weggewerkt.

III. ALGEMENE BESPREKING

A. Vragen van de leden

De heer Torfs verwijst naar artikel 7 dat artikel 24 van het Wetboek van strafvordering wijzigt. De bedoeling is de verjaring van de strafvordering te schorsen telkens als, in het kader van de regeling van

que le juge d'instruction ou la chambre des mises en accusation décide, dans le cadre du règlement de la procédure, que des actes d'instruction complémentaires doivent être accomplis. Selon l'intervenant, cette disposition a été dictée par le souci de lutter contre la fraude et vise à permettre l'accomplissement de davantage d'actes d'instruction à cet égard. Il trouve toutefois curieux que l'instauration d'une mesure concrète en matière de fraude fiscale conduise à une modification du titre préliminaire du Code de procédure pénale.

Cette disposition aura pour conséquence que dorénavant, l'accomplissement d'actes d'instruction complémentaires pourra être demandé pour toutes les infractions, y compris donc les infractions routières, ce qui entraînera la suspension de la prescription. En voulant s'attaquer à un dossier concret, on en arrive donc, par induction, à modifier le Code d'instruction criminelle. Le délai de prescription sera allongé chaque fois que des actes d'instruction complémentaires seront accomplis, ce qui aura de sérieuses retombées sur les droits de la défense.

Il existe une tendance de plus en plus fréquente ces derniers temps qui consiste à lutter contre un problème concret, dans une intention louable à première vue — en l'espèce, la lutte contre la fraude — par des mesures plus ambitieuses, en l'occurrence une modification du Code d'instruction criminelle. Ce faisant, on sape insidieusement les acquis de l'Etat de droit. On a observé la même tendance en ce qui concerne la législation en matière de lutte contre les abus sexuels. L'intervenant estime que ce procédé est dangereux et beaucoup trop fréquent. Un débat de fond s'impose. En voulant lutter contre certains problèmes, *a priori* dans une bonne intention, on en arrive à démanteler un système qui a été patiemment édifié au fil des siècles.

Mme Faes se rallie à l'intervention de l'orateur précédent. Le groupe N-VA n'est pas favorable à la disposition prévoyant la suspension du délai de prescription; le fait que le juge d'instruction, la chambre des mises en accusation ou la juridiction de jugement accède à une demande d'actes d'instruction complémentaires pourrait indiquer que l'enquête n'est pas terminée. L'intervenante annonce qu'elle déposera un amendement.

M. Torfs pense que la suspension prévue dans la première phrase de l'article 7 vise aussi le cas où la demande émane de la partie civile.

Mme Faes ajoute que la disposition s'applique aussi lors d'une intervention d'office du juge.

M. Courtois demande si plusieurs suspensions peuvent se succéder. Ne faudrait-il pas prévoir une limite dans le temps, en précisant par exemple que l'on ne peut jamais aller au-delà du double ou du triple du délai de prescription ?

de rechtspleging, door de onderzoeksrechter of de kamer van inbeschuldigingstelling, wordt beslist dat bijkomende onderzoekshandelingen moeten worden verricht. Spreker meent dat deze bepaling tot stand is gekomen in het kader van de strijd tegen fraude om in dat verband tot meer onderzoekshandelingen te kunnen overgaan. Spreker vindt het echter merkwaardig dat de invoering van een concrete maatregel inzake fiscale fraude leidt tot een wijziging van het Wetboek van strafvordering.

Het gevolg van deze bepaling is dat nu voor alle misdrijven, ook bijvoorbeeld voor verkeersdelicten, bijkomende onderzoekshandelingen kunnen worden gevraagd waardoor de verjaring wordt uitgesteld. Men komt dus naar aanleiding van een concreet dossier, op een inductieve manier, tot een wijziging van het Wetboek van strafvordering. De verjaring wordt uitgebreid telkens er bijkomende onderzoekshandelingen worden verricht. De rechten van verdediging worden hierdoor op een ernstige manier beïnvloed.

De laatste tijd wordt men meer en meer geconfronteerd met het mechanisme waarbij naar aanleiding van een concreet, op het eerste gezicht sympathiek, probleem, *in casu* de bestrijding van fraude, een meer verreikende maatregel wordt genomen, *in casu* een ingrijpen in het Wetboek van strafvordering. Men ondergraft aldus op sluipende wijze de verworvenheden van de rechtsstaat. Ook bij de wetgeving inzake seksueel misbruik was dit bijvoorbeeld het geval. Spreker vindt dat een gevvaarlijk procedé, dat al te herhaaldelijk voorkomt. Een debat ten gronde dringt zich op. Een in de loop der eeuwen zorgvuldig opgebouwd systeem wordt hier langzaam ontmanteld aan de hand van schijnbaar sympathieke dossiers.

Mevrouw Faes sluit zich aan bij de tussenkomst van vorige spreker. De N-VA fractie vindt de door voorliggende bepaling ingevoerde schorsing van de verjaringstermijn een probleem; een verzoek tot bijkomend onderzoek dat wordt ingewilligd door de onderzoeksrechter, de Kamer van inbeschuldigingstelling of de vonnisrechter zou wijzen op het feit dat het onderzoek onvolledig is. Spreekster zal een amendement indienen.

De heer Torfs meent dat de schorsing bedoeld in de eerste zin van artikel 7 ook het verzoek van de burgerlijke partij beoogt.

Mevrouw Faes voegt eraan toe dat de bepaling ook van toepassing is bij een ambtshalve tussenkomst van de rechter.

De heer Courtois vraagt of meerdere schorsingen elkaar kunnen opvolgen. Moet er niet in een beperking in de tijd worden voorzien waarbij bijvoorbeeld wordt duidelijk gemaakt dat dit nooit langer dan twee of drie keer de verjaringstermijn mag duren ?

B. Réponse de la ministre et discussion

La ministre confirme que la réglementation en projet n'est pas destinée à s'appliquer uniquement aux affaires fiscales, mais vaut pour toutes les infractions. La mesure envisagée a effectivement un effet quelle que soit l'infraction, mais elle s'inscrit dans le cadre de la lutte globale contre les délais déraisonnables. Il n'y a suspension de la prescription que lorsque l'acte d'instruction complémentaire est accompli à la demande de l'une des parties, et non pas dans le cadre de l'intervention d'office du juge.

M. Torfs ne comprend pas cette explication, car si la disposition vise à lutter contre les délais déraisonnables, on devrait justement plaider pour un raccourcissement des délais.

En outre, il n'est nulle part précisé que la réglementation s'applique uniquement en cas de requête des parties et non dans le cadre de l'intervention d'office.

Mme Faes se rallie à ce point de vue. Elle déposera un amendement visant à faire explicitement figurer cette précision dans le texte.

La ministre rappelle que l'on est à un stade de la procédure où le juge d'instruction a terminé son instruction. Il communique le dossier au ministère public afin que celui-ci trace ses réquisitions. Lorsque le ministère public a tracé ses réquisitions, il retransmet le dossier au juge d'instruction afin de fixer l'affaire en chambre du conseil. À ce stade de la procédure, les parties ont accès au dossier et peuvent demander des devoirs complémentaires. La pratique montre que certaines personnes abusent de la procédure pour demander une série de devoirs complémentaires dans un but dilatoire. Ces personnes espèrent à terme pouvoir plaider le dépassement du délai raisonnable devant les juridictions de fond et échapper ainsi à toute condamnation.

Le projet de loi vise à limiter les demandes abusives de devoirs qui sont formulées devant le juge d'instruction dans le but de prolonger l'instruction de manière non raisonnable. La presse fait souvent écho de décisions judiciaires qui refusent de prononcer des condamnations en raison du dépassement du délai raisonnable. La disposition en projet permettra pour l'ensemble des procédures, et notamment en matière fiscale, d'arriver à une justice plus efficace. L'intervenante pense qu'il ne faut pas limiter l'effet de la suspension dans le temps car, dans la pratique, les parties ne demandent pas les devoirs de manière groupée. Chaque fois que l'affaire est fixée devant la chambre du conseil, elles demandent de nouveaux devoirs. Il n'est pas rare que plusieurs années s'écoulent entre le moment où l'instruction est clôturée

B. Antwoord van de minister en besprekking

De minister bevestigt dat de voorgestelde regeling niet beperkt is tot fiscale zaken, maar wel van toepassing is op alle misdrijven. Er is inderdaad een effect op alle misdrijven, maar dit kadert in de globale strijd tegen de onredelijke termijnen. De schorsing geldt wel enkel als de bijkomende onderzoekshandeling wordt verricht op verzoek van één der partijen en dus niet bij de ambtshalve tussenkomst van de rechter.

De heer Torfs begrijpt deze uitleg niet. Indien de bepaling kadert in de strijd tegen de onredelijke termijnen, zou men immers juist voor kortere termijnen moeten pleiten.

Tevens staat nergens vermeld dat de regeling enkel geldt bij verzoek van de partijen en niet bij ambtshalve tussenkomst.

Mevrouw Faes sluit zich hierbij aan. Spreekster zal een amendement indienen om dit uitdrukkelijk in de tekst op te nemen.

De minister herinnert eraan dat we ons bevinden in het stadium van de procedure waarin de onderzoeksrechter zijn onderzoek heeft beëindigd. Hij bezorgt het dossier aan het openbaar ministerie opdat het vorderingen kan instellen. Zodra het openbaar ministerie de vorderingen heeft ingesteld, wordt het dossier opnieuw aan de onderzoeksrechter bezorgd om te bepalen wanneer de zaak in de raadkamer behandeld wordt. In dit stadium van de procedure hebben de partijen inzage in het dossier en kunnen zij om bijkomende onderzoekshandelingen verzoeken. In de praktijk misbruiken sommigen de procedure waarbij zij een reeks bijkomende onderzoekshandelingen vragen om de rechtspleging te vertragen. Zij hopen om uiteindelijk voor het vonnisgerecht de overschrijding van de redelijke termijn te kunnen aanvoeren en zo veroordeling te ontlopen.

Het wetsontwerp beoogt een beperking van het oneigenlijke verzoek om onderzoekshandelingen dat bij de onderzoeksrechter wordt ingediend om het onderzoek op een onredelijke wijze te vertragen. In de pers verschijnen vaak berichten over gerechtelijke beslissingen waarbij geen veroordeling wordt uitgesproken omdat de redelijke termijn overschreden is. Dankzij voorliggende ontwerpbeleiding kan er voor alle procedures, en meer bepaald in fiscale aangelegenheden, werk worden gemaakt van een doeltreffendere rechtsbedeling. Spreekster meent dat de duur van de schorsing niet moet worden beperkt aangezien de partijen in de praktijk de verzoeken om onderzoekshandelingen niet groeperen. Telkens als bepaald wordt wanneer de zaak voor de raadkamer komt, verzoeken de partijen om nieuwe onderzoekshandelingen. Niet

et le moment où elle est traitée au fond. Le projet à l'examen vise à lutter contre ces dérives.

M. Courtois demande pourquoi on ne limite pas le temps de la suspension.

La ministre souligne que la suspension ne préjudicie aucune partie. Le souhait de toutes les parties à la cause est de permettre au juge de disposer de toutes les informations, à charge et à décharge. Si une demande légitime d'actes d'instruction complémentaires est formulée, cela ne lésera personne. Par contre, la multiplication des demandes peut conduire à des abus auxquels les magistrats sont régulièrement confrontés. Cela préjudicie la partie civile ainsi que la collectivité. C'est à ce type d'abus de demandes que la disposition en projet veut mettre fin. La suspension de la prescription aura pour effet de limiter le nombre de demandes.

M. Torfs maintient qu'il n'est pas partisan du fait que l'on modifie le titre préliminaire du Code de procédure pénale au motif que certains éléments politiques concrets sont importants. Par ailleurs, on constate effectivement que la Justice belge éprouve des difficultés à prononcer un jugement dans un délai raisonnable. Le projet de loi à l'examen prévoit d'étendre le délai pour pallier l'incapacité de respecter les délais. Dans quelle mesure pourra-t-on éviter que le délai raisonnable prescrit par l'article 6 de la CEDH ne soit dépassé ? L'article 7 du projet de loi à l'examen est une disposition « fourre-tout » qui est applicable à toutes les procédures pénales. La Belgique risque d'être citée devant la Cour européenne des droits de l'homme si elle traite les délais, et donc les droits de la défense, de cette manière.

IV. DISCUSSION DES ARTICLES

Amendement n° 1

Mme Faes dépose l'amendement n° 1 (doc. Sénat, n° 5-1887/2) qui vise à faire en sorte que la suspension ne s'applique que si l'acte d'instruction complémentaire est demandé par l'une des parties.

Mme Stevens estime que la suspension prévue dans le projet de loi va trop loin. En effet, lorsque la chambre des mises en accusation ou la juridiction de jugement ordonne d'office un devoir complémentaire, il ne s'agit nullement d'une manœuvre dilatoire et une suspension n'est pas indiquée dans ce cas.

La ministre rappelle le cadre dans lequel il convient d'analyser les modifications proposées à l'article 24 du

zelden verlopen er jaren tussen het moment van de afsluiting van het onderzoek en het moment waarop het onderzoek ten gronde wordt behandeld. Dit ontwerp wil de strijd aanbinden tegen deze misbruiken.

De heer Courtois vraagt waarom de schorsingstermijn niet wordt beperkt.

De minister benadrukt dat de schorsing geen enkele partij benadeelt. Alle betrokken partijen willen de rechter in staat stellen om over alle informatie te beschikken zowel à charge als à décharge. Indien er terecht om bijkomende onderzoekshandelingen wordt verzocht, dan zal niemand daar nadeel van ondervinden. Het toenemend aantal verzoeken kan daarentegen leiden tot misbruiken waarmee magistraten gereeld worden geconfronteerd. Dat is nadelig voor de burgerlijke partij en de maatschappij. Het is aan dit soort misbruiken dat de ontwerpbeleid een einde wil maken. De schorsing van de verjaring zal tot gevolg hebben dat het aantal verzoeken beperkt zal blijven.

De heer Torfs blijft erbij geen voorstander te zijn van een wijziging van het Wetboek van strafvordering omdat men bepaalde concrete beleidspunten belangrijk vindt. Verder stelt men inderdaad vast dat Justitie in België moeilijkheden ondervindt om binnen een redelijke termijn tot een uitspraak te komen. Hier wordt de termijn uitgebreid. Het onvermogen om deadlines te halen wordt opgevangen door het uitbreiden van de termijn. In hoeverre zal men kunnen vermijden dat de redelijke termijn die wordt voorgeschreven door artikel 6 van het EVRM, niet wordt overschreden ? Artikel 7 van voorliggend wetsontwerp is een containerbepaling die van toepassing is op alle strafprocedures. België riskeert gedaagd te worden voor het Europees Hof voor de rechten van de mens als op die manier met termijnen en dus met de rechten van verdediging wordt omgesprongen.

IV. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

Amendement nr. 1

Mevrouw Faes dient amendement nr. 1 in (stuk Senaat, nr. 5-1887/2) dat ertoe strekt de schorsing enkel te laten ingaan indien de bijkomende onderzoekshandeling gevraagd wordt door één van de partijen.

Mevrouw Stevens meent dat de in het wetsontwerp voorziene schorsing te ver gaat. Wanneer de kamer van inbeschuldigingstelling of het vonnisgerecht immers ambtshalve een bijkomend onderzoek beveelt, heeft dit niets te maken met een vertragingsmaneuver en is een schorsing niet aangewezen.

De minister herinnert aan de context binnen welke men de voorgestelde wijzigingen aan artikel 24 van de

titre préliminaire du Code de procédure pénale. L'instruction pénale est ouverte soit par le ministère public qui saisit un juge d'instruction soit à la suite d'une constitution de partie civile entre les mains du juge d'instruction. Le juge d'instruction mène ensuite son instruction jusqu'au moment où il estime que celle-ci peut être clôturée. Il transmet son dossier au ministère public qui va apprécier si cette instruction est suffisante et complète. A défaut, le ministère public pourra solliciter du juge d'instruction de nouveaux devoirs d'instruction. À ce stade, l'inculpé ou la partie civile n'ont toujours pas accès au dossier.

Le règlement de la procédure est le moment où le ministère public estime que l'instruction est suffisante et qu'il existe ou non des indices de culpabilité. Dans ce cas, il saisit la chambre du conseil par un réquisitoire. Le règlement de la procédure débute par ce réquisitoire. Le ministère public communique ensuite son dossier, accompagné du réquisitoire, au juge d'instruction en vue d'une fixation devant la chambre du conseil. À ce moment de la procédure, les parties ont accès au dossier et peuvent demander des devoirs complémentaires. C'est à ce moment précis de la procédure que les dispositions prévues à l'article 7 du projet de loi trouveront à s'appliquer.

En l'espèce, le projet de loi ne modifie pas la question de la prescription lorsque les devoirs sont sollicités par le ministère public. Par contre, dans l'hypothèse où les parties (l'inculpé ou la partie civile) sollicitent, à de multiples reprises, de nouveaux devoirs qui provoquent un allongement de la procédure pouvant amener à un dépassement du délai raisonnable, il est prévu de suspendre la prescription pendant la durée s'écoulant entre la date de la demande de nouveaux devoirs et la décision du juge d'instruction (ou, en cas d'appel, de la chambre des mises en accusation) et pendant la durée nécessaire à l'exécution de ces devoirs. Ce délai de suspension ne va pas à l'encontre de l'intérêt des parties puisque le but est de permettre au juge d'être en possession de tous les éléments du dossier, à charge et à décharge, afin de pouvoir trancher. Il s'agit donc d'empêcher que la prescription ne soit acquise dans un dossier où les parties auraient sollicité des devoirs complémentaires à de multiples reprises. Enfin, il faut souligner qu'il n'est pas possible d'interdire aux parties de solliciter des devoirs complémentaires et que, par conséquent, une décision du juge ou de la chambre des mises en accusation sera toujours nécessaire.

M. Vanlouwe maintient que la juridiction d'instruction peut parfaitement constater, une fois que l'examen de l'affaire a été fixé en vue du règlement de la

voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering moet zien. Het strafrechtelijk onderzoek wordt ingesteld door het openbaar ministerie, dat de zaak aanhangig maakt bij een onderzoeksrechter, of nadat iemand zich burgerlijke partij heeft gesteld bij de onderzoeksrechter. Vervolgens voert de onderzoeksrechter zijn onderzoek, tot op het punt waar hij vindt dat het afgesloten kan worden. Hij stuurt zijn dossier door naar het openbaar ministerie, dat zal oordelen of het onderzoek voldoende en volledig is. Indien dat niet zo blijkt, kan het openbaar ministerie de onderzoeksrechter vragen om nieuwe onderzoeksdaaden te stellen. In dit stadium hebben noch de verdachte, noch de burgerlijke partij toegang tot het dossier.

De regeling van de rechtspleging is het moment waarop het openbaar ministerie vindt dat het onderzoek voldoet en dat er wel of geen aanwijzingen van schuld zijn. Indien dat zo is, maakt het openbaar ministerie de zaak aanhangig bij de raadkamer met een vordering. Die vordering vormt het begin van de regeling van de rechtspleging. Het openbaar ministerie stuurt dan zijn dossier samen met de vordering door naar de onderzoeksrechter, om een zitting vast te stellen bij de raadkamer. Op dit moment van de procedure krijgen de partijen toegang tot het dossier en kunnen ze ook bijkomende onderzoeksdaaden vragen. Het is op dit precieze moment van de procedure dat de bepalingen die worden voorgesteld in artikel 7 van het wetsontwerp van toepassing zullen zijn.

Het wetsontwerp wijzigt dus niets wat de verjaring betreft wanneer de onderzoeksdaaden worden aangevraagd door het openbaar ministerie. Indien één der partijen echter (de verdachte of de burgerlijke partij) herhaaldelijk nieuwe onderzoeksdaaden aanvraagt die de procedure zodanig verlengen dat men zou kunnen spreken van een onredelijke termijn, wordt het mogelijk de verjaring van de strafvordering te schorsen, vanaf de datum waarop de nieuwe onderzoeksdaaden zijn aangevraagd en de onderzoeksrechter hierover heeft beslist (of, in geval van beroep, de kamer van inbeschuldigingstelling) en voor de duur die nodig is voor het uitvoeren van die onderzoeksdaaden. Deze schorsingstermijn gaat niet tegen de belangen van de partijen in, aangezien het de bedoeiling is de rechter over alle elementen van het dossier te laten beschikken, à charge en à décharge, zodat hij zou kunnen oordelen. Deze wetswijziging moet voorkomen dat er verjaring optreedt in een dossier waarin de partijen meermaals bijkomende onderzoeksdaaden hebben gevraagd. Tot slot dient er ook op gewezen te worden dat het niet mogelijk is de partijen te verbieden om bijkomende onderzoeksdaaden te vragen en dat er dus altijd een beslissing nodig zal zijn van de rechter of van de kamer van inbeschuldigingstelling.

De heer Vanlouwe blijft erbij dat het goed mogelijk is dat het onderzoeksgericht vaststelt, wanneer de zaak is geagendeerd voor regeling van de rechtsple-

procédure, que le dossier est incomplet et n'est donc pas en état d'être transmis. En l'occurrence, ce n'est en rien une manœuvre visant à retarder la cause, mais la conséquence d'une instruction incomplète. Le délai de prescription ne doit dès lors être suspendu que lorsque l'acte d'instruction est demandé par l'une des parties. L'amendement est proposé dans un souci de sécurité juridique et dans l'intérêt des parties et du ministère public.

La ministre précise que le juge d'instruction et la chambre des mises en accusation sont les seules juridictions habilitées à ordonner des devoirs.

La ministre rappelle que la chambre du conseil statue sur la base d'un réquisitoire en estimant qu'il y a suffisamment d'éléments à charge ou non. La chambre du conseil ne va jamais demander au juge d'instruction d'effectuer des devoirs complémentaires. Par contre, la chambre des mises en accusation, lorsqu'elle siège en degré d'appel de l'ordonnance du juge d'instruction qui a refusé les devoirs complémentaires, peut décider de contraindre le juge d'instruction à effectuer des devoirs complémentaires. C'est pour cette raison que le projet de loi prévoit également une suspension de la prescription au niveau de l'appel, lorsque la demande de devoir émane de la chambre des mises en accusation.

La ministre estime que l'amendement est superfétatoire car la chambre du conseil n'impose pas des devoirs complémentaires.

M. Delpérée partage cette analyse. L'adoption de l'amendement n° 1 impliquerait par ailleurs que la suspension des délais ne peut intervenir «qu'à la requête d'une des parties», ce qui semble très limitatif.

M. Vanlouwe maintient son point de vue. La pratique démontre clairement qu'une juridiction d'instruction, y compris la chambre du conseil, peut imposer d'office des devoirs d'instruction complémentaires. En outre, il peut également arriver que la juridiction de jugement, comme le tribunal correctionnel, impose d'office des devoirs d'instruction complémentaires lorsque le dossier s'avère incomplet. Dans ce cas, il n'est nullement question de manœuvres dilatoires, mais de manquements liés à l'instruction.

Amendement n° 2

M. Torfs dépose l'amendement n° 2 (doc. Sénat, n° 5-1887/2) visant à supprimer, dans les alinéas 3 et 4 de l'article 24 en projet, les mots «, sans que chaque suspension puisse toutefois dépasser un an». L'amendement vise également à insérer un alinéa 5 (nouveau) rédigé comme suit: «En cas d'application des suspensions visées aux alinéas 3 et 4, ou d'une de celles-ci

ging, dat het dossier onvolledig is en dus niet in staat is voor doorverwijzing. Dan heeft dit niets te maken met manoeuvres om de zaak te vertragen, maar wel met een onvolledig onderzoek. Er moet dan ook slechts sprake zijn van schorsing van de verjaringstermijn indien de bijkomende onderzoekshandeling wordt gevraagd door één van de partijen. Het amendement is in het belang van de rechtszekerheid, de partijen en het openbaar ministerie.

De minister verduidelijkt dat de onderzoeksrechter en de kamer van inbeschuldigingstelling de enige rechtsinstanties zijn die onderzoekshandelingen mogen bevelen.

De minister herinnert eraan dat de raadkamer een uitspraak doet op basis van een vordering waarbij ingeschat wordt of er al dan niet voldoende elementen ten laste zijn. De raadkamer zal de onderzoeksrechter nooit om bijkomende onderzoekshandelingen verzoezen. De kamer van inbeschuldigingstelling daarentegen, kan, wanneer ze kennis neemt van een beroep tegen de beschikking waarin de onderzoeksrechter bijkomende onderzoekshandelingen weigert, de onderzoeksrechter dwingen die bijkomende onderzoekshandelingen uit te voeren. Daarom voorziet dit wetsontwerp ook in de schorsing van de verjaring inzake beroep wanneer het verzoek om onderzoekshandelingen uitgaat van de kamer van inbeschuldigingstelling.

De minister meent dat het amendement overbodig is want de raadkamer legt geen bijkomende onderzoekshandelingen op.

De heer Delpérée gaat akkoord met die analyse. De goedkeuring van amendement nr. 1 zou trouwens impliceren dat de schorsing van de termijnen slechts kan worden ingeroepen op verzoek van één van de partijen, wat erg beperkend lijkt.

De heer Vanlouwe behoudt zijn standpunt. Uit de praktijk blijkt duidelijk dat een onderzoeksgerecht, ook de raadkamer, ambtshalve een bijkomende onderzoekshandeling kan opleggen. Bovendien komt ook de situatie voor waarbij het vonniscerecht, zoals de correctionele rechtbank, ambtshalve een bijkomende onderzoekshandeling oplegt, als het dossier onvolledig blijkt. Dit heeft niets te maken met vertragingsmanoeuvres, wel met tekortkomingen in het onderzoek.

Amendement nr. 2

De heer Torfs dient amendement nr. 2 in (stuk Senaat, nr. 5-1887/2), dat ertoe strekt in het voorgestelde derde en vierde lid van artikel 24 de woorden «zonder dat elke schorsing evenwel langer dan een jaar mag duren» te doen vervallen. Tevens wordt een nieuw vijfde lid ingevoegd, luidende «in geval van toepassing van de schorsingen bedoeld in het derde en

seulement, la durée totale de la suspension de la prescription ne peut dépasser un an.»

L'ajout apporté à l'article 24 du titre préliminaire du Code de procédure pénale permet, en théorie, de prolonger à chaque fois d'un an les délais de prescription pour toutes les infractions si le juge d'instruction ou la chambre des mises en accusation demande des actes d'instruction complémentaires, ou si la chambre du conseil, dans le cadre du règlement de la procédure, ne peut pas régler la procédure à la suite d'une requête introduite conformément à l'article 61*quinquies* ou 127, § 3, du Code d'instruction criminelle. Le nouvel alinéa 4 de l'article 24 prévoit la même chose pour l'accomplissement d'actes d'instruction complémentaires par la juridiction de jugement.

L'auteur de l'amendement ne nie pas que des prévenus soupçonnés de fraude fiscale demandent souvent des actes d'instruction complémentaires dans le but de retarder la procédure. Une suspension éventuelle du délai de prescription peut se justifier dans un tel contexte. À cet égard, l'intervenant renvoie également à la recommandation n° 28, *e*), de la Commission d'enquête parlementaire sur la grande fraude fiscale. Il convient d'éviter de laisser le champ libre à ceux qui tentent de retarder les affaires en recourant à toutes sortes d'artifices de procédure. Mais ladite recommandation fait également référence au respect des principes généraux du droit. En effet, les mesures doivent toutes respecter les principes généraux du droit. Sur ce plan, le texte de l'article 7 en projet soulève quelques interrogations.

Tout d'abord: la technique proposée sera-t-elle étendue à toutes les infractions, et donc également aux infractions en matière de roulage?

D'autre part, la suspension s'applique lorsque des devoirs d'instruction complémentaires sont demandés non seulement par l'inculpé, mais aussi par la partie civile ou par la juridiction, laquelle peut en réclamer d'office.

Théoriquement, l'affaire pourra aussi subir à chaque fois une nouvelle suspension, et l'on ne pourra plus garantir que les faits seront prescrits à un moment donné. Le texte actuel n'instaure aucune limite, les suspensions pouvant se succéder indéfiniment.

Autrement dit, la disposition proposée ne garantit nullement le respect du délai raisonnable prescrit par l'article 6 de la CEDH.

Enfin, l'intervenant souligne que ces nouveaux motifs de suspension peuvent être combinés avec le motif d'interruption prévu à l'article 22 du titre préliminaire du Code de procédure pénale, qui prévoit l'interruption de la prescription et fait courir, à partir

het vierde lid, of één van deze afzonderlijk, mag de totale duur van deze schorsing van de verjaring het jaar niet overstijgen.»

De aanvulling van artikel 24 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van strafvordering, laat in theorie toe dat de verjaringstermijnen voor alle misdrijven telkens verlengd worden met een jaar, indien er door de onderzoeksrechter of de kamer van inbeschuldigingstelling bijkomende onderzoekshandelingen worden gevorderd of als de raadkamer in het kader van de regeling der rechtspleging ingevolge een verzoek overeenkomstig artikel 61*quinquies* of 127, § 3, van het Wetboek van strafvordering, de rechtspleging niet kan regelen. Het nieuwe vierde lid van artikel 24 voorziet hetzelfde voor het verrichten van bijkomende onderzoekshandelingen door het vonnisgerecht.

De indiener van het amendement ontkennt niet dat een verdachte van fiscale fraude vaak bijkomende onderzoekshandelingen vraagt met als doel de rechtspleging te vertragen. In dat verband kan een eventuele schorsing van de verjaringstermijn verantwoord zijn. Spreker verwijst ter zake ook naar de aanbeveling nr. 28, *e*), van de Parlementaire Onderzoekscommissie met betrekking tot de grote fiscale fraude. Men moet beletten dat vrij spel wordt gegeven aan personen die via allerhande proceduretrucs de zaken proberen te rekken. De betreffende aanbeveling verwijst echter ook naar de inachtneming van de algemene rechtsbeginselen. Alle maatregelen dienen inderdaad te kaderen in de algemene rechtsbeginselen. Voorliggende tekst van artikel 7 doet op dat vlak enkele vragen rijzen.

Ten eerste gaat men de voorgestelde techniek uitbreiden tot alle misdrijven, bijvoorbeeld ook voor verkeersdelicten?

Verder is de schorsing niet alleen van toepassing als de verdachte bijkomende onderzoekshandelingen verzoekt, maar ook in het geval dat de burgerlijke partij hierom verzoekt of het rechtscollege ambtshalve.

Ook kan de zaak theoretisch telkens opnieuw geschorst worden, waardoor men niet de zekerheid heeft dat de feiten op een bepaald tijdstip verjaard zijn. Er wordt door de huidige tekst geen enkele beperking ingevoerd; men kan overgaan tot schorsing na schorsing.

Aldus biedt de regeling geen garanties op het eerbiedigen van de redelijke termijnvereiste van artikel 6 van het EVRM.

Ten slotte stipt spreker aan dat deze nieuwe schorsingsgronden gecombineerd kunnen worden met de stuatingsgrond van artikel 22 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van strafvordering, dat voorziet in de stuiting van de verjaringstermijn en

des actes d'instruction ou de poursuite, un tout nouveau délai à l'intérieur de la période initiale. La sécurité juridique est de ce fait compromise.

M. Laeremans a quelques objections à formuler à propos de l'amendement de M. Torfs. Il arrive en effet, et le tribunal de Courtrai en a encore fait les frais très récemment, que les parties multiplient les demandes d'actes d'instruction, rendant les parquets et les magistrats impuissants.

L'amendement met bien un frein aux possibilités de suspension, mais pas aux éventuelles demandes d'actes d'instruction complémentaires répétées à l'infini par les parties. Ainsi donc, les avocats auront encore toute liberté de recourir à des artifices de procédure.

De plus, même si l'amendement à l'examen n'est pas adopté, l'article 6 de la CEDH s'applique à toute procédure.

M. Mahoux comprend de la discussion que le projet de loi fixe une limite dans le temps lors de chaque suspension de la procédure, mais ne fixe pas le nombre de fois où cette limitation peut s'appliquer. On donne de la sorte la possibilité de « saucissonner » les demandes de devoirs complémentaires. Ne crée-t-on pas de la sorte une illusion de limitation dans le temps puisqu'il n'y a pas de limitation du nombre de demandes de devoirs complémentaires ?

L'intervenant rappelle qu'il faut également tenir compte du délai raisonnable. On risque d'aboutir à des décisions au fond qui mettent à mal la totalité de la procédure car le délai raisonnable aura été dépassé à la suite de la multiplication des demandes de devoirs complémentaires.

M. Delpérée rappelle que l'article 24 proposé précise que « la prescription de l'action publique est à chaque fois suspendue » lorsque le juge d'instruction ou la chambre des mises en accusation ordonne des actes complémentaires dans le cadre du règlement de la procédure. Même si l'on prévoit un délai de suspension très bref, comme la suspension joue à chaque demande, le but n'est pas atteint.

La ministre rappelle que la disposition en projet s'applique à des dossiers mis à l'instruction. Cela représente environ 1,3 % des dossiers pénaux traités en Belgique. Tous les dossiers à l'information échappent à cette disposition. L'article en projet répond à certains abus de procédure.

À l'heure actuelle, l'article 24 ne prévoit pas de limite à la suspension de la prescription. Lorsque les

vanaf de daad van onderzoek of vervolging binnen de initiële periode een volledig nieuwe termijn doet lopen. De rechtszekerheid komt hierdoor in het gedrang.

De heer Laeremans heeft enkele bedenkingen bij het amendement van de heer Torfs. Het komt inderdaad voor, en nog heel recent werd de rechtsbank van Kortrijk hiermee geconfronteerd, dat de partijen de ene onderzoeksdaad na de andere laten stellen waardoor de parketten en magistraten machteloos staan.

Het amendement zet wel een rem op de schorsingsmogelijkheden, maar niet op de mogelijke eindeloze verzoeken door de partijen tot bijkomende onderzoekshandelingen. Aldus blijft het mogelijk vrij spel van advocaten om procedurele trucs uit te halen bestaan.

Bovendien blijft artikel 6 van het EVRM van toepassing op elke procedure, ook al wordt voorliggend amendement niet aangenomen.

De heer Mahoux begrijpt uit de besprekking dat het wetsontwerp een tijdslijn vaststelt bij elke schorsing van de rechtspleging, maar niet bepaalt hoeveel maal deze limiet mag worden toegepast. Zo creëert men in zekere zin de mogelijkheid om de verzoeken om bijkomende onderzoekshandelingen « op te splitsen ». Schept men zo niet de illusie dat er een tijdslijn is, aangezien er geen beperking is van het aantal verzoeken om bijkomende onderzoekshandelingen ?

Spreker herinnert eraan dat men ook rekening moet houden met de redelijke termijn. Het risico bestaat dat men tot beslissingen ten gronde komt die de hele procedure op de helling zetten omdat de redelijke termijn verstrekken is ten gevolge van de opeenvolgende verzoeken om bijkomende onderzoekshandelingen.

De heer Delpérée herinnert eraan dat het voorgestelde artikel 24 bepaalt dat « de verjaring van de strafvordering is geschorst telkens als » de onderzoeksrechter of de kamer van inbeschuldigingstelling bijkomende onderzoekshandelingen beveelt in het kader van de regeling van de rechtspleging. Zelfs wanneer men in een heel korte schorsingstermijn voorziet wordt het doel niet bereikt, aangezien de schorsing bij elk verzoek wordt toegepast.

De minister herinnert eraan dat de ontwerpbepaling van toepassing is op dossiers die aan een gerechtelijk onderzoek zijn onderworpen. Dat zijn ongeveer 1,3 % van alle strafdossiers in België. Alle opsporingsdossiers ontsnappen aan deze bepaling. Het ontwerp Artikel wil bepaalde misbruiken van de procedure aanpakken.

Momenteel voorziet artikel 24 niet in een limiet op de schorsing van de verjaring. Wanneer de partijen een

parties soulèvent une exception, il n'y a pas de délai maximum à la suspension.

La disposition proposée vise à permettre que l'on mène l'action publique à bon terme et que l'on permette au juge du fond de trancher en ayant préservé les droits de chaque partie à la cause.

M. Courtois rappelle que plusieurs membres doutent de l'efficacité de la mesure.

La ministre pense que si l'on veut une solution cohérente pour contrer les demandes de devoirs complémentaires abusives, il faut que la suspension joue à chaque fois. Rien ne permet en effet de préjuger que la première demande sera plus dilatoire que des demandes subséquentes.

M. Torfs pense, lui aussi, que le but ne saurait être que les parties puissent allonger les procédures à l'infini en ayant recours à des astuces de procédure. Si l'on veut toutefois éviter cette dérive, il faut évaluer la loi Franchimont et donc examiner dans quelles circonstances des actes d'instruction complémentaires peuvent être demandés. L'abus du droit de demander des actes d'instruction complémentaires doit donc être limité par une modification de la loi Franchimont et non par le biais des dispositions à l'examen.

L'intervenant veut dire par là qu'à cause de la prolongation des délais proposée, des avocats habiles risquent d'avoir systématiquement gain de cause devant la Cour européenne des droits de l'homme au motif que le principe du délai raisonnable a finalement été violé.

Il s'agit de limiter les demandes d'actes d'instruction complémentaires, ainsi que le nombre de suspensions.

Le fait que ce type de problème ne se présente que dans de rares cas ne constitue pas un argument pertinent. En effet, le problème se pose précisément dans les dossiers les plus importants et les plus délicats, qui mettent le plus à l'épreuve les droits de la défense et qui sont le plus susceptibles de donner lieu à des pourvois en cassation et à des recours devant la Cour européenne des droits de l'homme.

L'intervenant peut admettre que le texte à l'examen doive être voté d'urgence pour des raisons politiques. Mais cela n'empêche pas qu'une initiative législative s'impose pour limiter le nombre de suspensions.

En effet, on ne peut pas imaginer que le législateur instaure des dispositions tout en comptant, en même temps, sur l'effet direct et correcteur de la CEDH. Une telle façon de faire serait de la négligence.

exceptie aanvoeren, is er geen maximumtermijn voor de schorsing.

De voorgestelde bepaling wil het mogelijk maken de strafvordering tot een goed einde te brengen en de rechter ten gronde te laten beslissen met inachtneming van de rechten van elke partij in het geding.

De heer Courtois herinnert eraan dat verschillende leden twijfels hebben bij de doeltreffendheid van de maatregel.

De minister antwoordt dat als men een coherente oplossing wil om ongerechtvaardigde verzoeken om bijkomende onderzoekshandelingen aan te pakken, de schorsing elke keer moet worden toegepast. Er is immers geen reden om aan te nemen dat het eerste verzoek meer dilatoir zal zijn dan de daaropvolgende.

De heer Torfs kan zich aansluiten bij de bemerking dat het niet de bedoeling kan zijn dat partijen via proceduretrucs de zaken eindeloos gaan rekken. Indien men dat echter wil veranderen, dient men de wet-Franchimont te evalueren en aldus nagaan wanneer bijkomende onderzoeksdaaden precies mogen worden gevorderd. Misbruik van het recht om bijkomende onderzoeksdaaden te verzoeken, moet dus worden beperkt via een bijsturing van de wet-Franchimont, en niet via voorliggende bepalingen.

Wat spreker bedoelt, is dat handige advocaten, via de voorliggende verlenging van termijnen, telkens opnieuw, riskeren gelijk te krijgen bij het Europees Hof voor de rechten van de mens, omdat uiteindelijk de redelijke termijn is geschonden.

Er moet een beperking komen op het vragen van bijkomende onderzoeksdaaden en ook op het aantal schorsingen.

Het feit dat men slechts in weinig gevallen met dergelijke problemen wordt geconfronteerd is niet relevant. Het probleem rijst immers juist in de meest belangrijke en delicate zaken, waarbij de rechten van verdediging het meest op de proef worden gesteld, en die het meeste kans hebben om te leiden tot voorzieningen in cassatie en verhaal bij het Europees Hof voor de rechten van de mens.

Spreker kan instemmen met het feit dat voorliggende tekst om politieke redenen dringend moet worden gestemd. Anderzijds dringt een wetgevend initiatief ter beperking van het aantal schorsingen zich op.

Het kan immers niet dat de wetgever bepalingen invoert, waarvoor hij tegelijkertijd ook rekent op de rechtstreekse en corrigerende werking van het EVRM. Dat zou al te slordig zijn.

M. Delpérée fait remarquer que la Cour européenne des droits de l'homme devrait, elle aussi, statuer dans des délais raisonnables.

M. Mahoux pense que la solution serait de prévoir des délais généraux dans la procédure auxquels on pourrait déroger en cas de circonstances exceptionnelles soumises à l'appréciation d'un magistrat.

La ministre répond qu'il est impossible de limiter le droit des parties de solliciter des devoirs complémentaires. Il serait dès lors incohérent de limiter la suspension de la prescription à un certain nombre de demandes.

M. Torfs souligne que ses remarques ne visent pas à retarder l'adoption du projet de loi à l'examen mais plutôt à amorcer un débat sur la question de la limitation de la prescription dans le temps. L'intervenant se déclare disposé à retirer son amendement à la condition que cette question fasse l'objet d'une réflexion plus générale dans le cadre d'une initiative législative séparée.

V. VOTES

L'amendement n° 1 est rejeté par 11 voix contre 2 et 1 abstention.

L'amendement n° 2 est retiré.

L'ensemble du projet de loi est adopté par 12 voix et 2 abstentions.

Confiance a été faite à la rapporteuse pour la rédaction du présent rapport.

La rapporteuse,
Fauzaya TALHAOUI.

Le président,
Alain COURTOIS.

*
* *

**Le texte du projet adopté par la Commission
est identique au texte du projet
transmis par la Chambre
des représentants**
(voir le doc. Chambre, n° 53-2430/7 — 2012/2013).

De heer Delpérée merkt op dat het Europees Hof voor de rechten van de mens eveneens binnen redelijke termijnen tot een uitspraak moet komen.

De heer Mahoux denkt dat de oplossing erin kan bestaan dat wordt voorzien in algemene termijnen in de procedure, waarvan kan worden afgeweken in uitzonderlijke omstandigheden, afhankelijk van het oordeel van een magistraat.

De minister antwoordt dat men het recht van de partijen om bijkomende onderzoeksadden te vragen onmogelijk kan beperken. Het zou bijgevolg incoherent zijn de schorsing van de verjaring te beperken tot een bepaald aantal verzoeken.

De heer Torfs onderstreept dat hij met zijn opmerkingen niet de bedoeling heeft het aannemen van voorliggend wetsontwerp te vertragen, maar veeleer een debat aan te vatten over het probleem van de beperking van de verjaring in de tijd. Spreker verklaart bereid te zijn zijn amendement in te trekken, op voorwaarde dat dit probleem aan bod komt in een algemener reflectie naar aanleiding van een afzonderlijk wetgevend initiatief.

V. STEMMINGEN

Amendement nr. 1 wordt verworpen met 11 tegen 2 stemmen bij 1 onthouding.

Amendement nr. 2 wordt ingetrokken.

Het wetsontwerp in zijn geheel wordt aangenomen met 12 stemmen bij 2 onthoudingen.

Vertrouwen werd geschenken aan de rapporteur voor het opstellen van dit verslag.

De rapporteur;
Fauzaya TALHAOUI.

De voorzitter;
Alain COURTOIS.

*
* *

**De door de Commissie aangenomen tekst
is dezelfde als de tekst van het door de Kamer
van volksvertegenwoordigers
overgezonden ontwerp
(zie stuk Kamer, nr. 53-2430/7 — 2012/2013).**